

ELGİZ MÜZESİ'NDE

HAŞİM NUR GÜREL

ANISINA SERGİ

SIĞ SULARDA DERİN HAYALLER

Küratör: Billur Tansel

"Hayatım boyunca ressam, yazar, danışman, müzeci, jüri üyesi gibi farklı sorumlulukları üstlenerek çok farklı bir kimliğin gerekliliklerini yerine getirmeye çalıştım. Kendisine çok şey borçlu olduğum büyük usta, ressam Cihat Burak'ın dediği gibi "Geride bıraktıklarımın beni yaşatacak yoğunlukta olduklarını umuyorum."

HAŞİM NUR GÜREL

Elgiz Çağdaş Sanat Müzesi, 2010- 2022 seneleri arasında Müze'ye Yönetim ve Danışma Kurulu Üyesi ve Küratör olarak; yaşamı boyunca da Türkiye'de çağdaş sanata; galerici, sanatçı, sanat yazarı, sanat danışmanı ve küratör olarak büyük katkılarda bulunan, Haşim Nur Gürel için, vefatının birinci yılında, bir anma sergisi ve etkinlikler düzenliyor. Sergide, Gürel'in farklı yönlerini ortaya koyan belgelere ve hayatı boyunca üretmiş olduğu eserlerinden bir seçkiye yer verilecek.

Küratörlüğünü Billur Tansel'in üstlendiği "Haşim Nur Gürel Anısına: Siğ Sularda Derin Hayaller" adlı bu retrospektif sergi sanatçının 17 yaşında Robert Kolej'de yaptığı ilk soyut sergisinden hayatının son dönemine kadar aynı tutkuyla, farklı tekniklerle ürettiği resim, seramik, heykel ve enstalasyondan oluşan yapıtlarından bir seçki ile sanatçının sanat anlayışının gelişim sürecine ve onun gizemli dünyasına sürprizlerle dolu bir seyahat ve "renkli" bir gözlem imkânı veriyor. Sakin, sessiz, bilge, mütevazı duruşuyla bilinen Gürel'in iç dünyasının değişken, canlı, zengin renkleri, dokuları ve barındırdığı gizemler resimleri yoluyla gün yüzüne çıkıyor.

Gürel'in kendi sözleriyle: "Sürpriz arayışımın - her resimde farklı büyüler yakalama istemimin önemli bir bileşeni üzerine resim yaptığım karton, kontrplak, tuval, duralit, ham keten, jüt gibi zemin malzemeleri öne çıkmakta... Ressamın o anki duygularına göre kurmak istediği imgenin özelliklerine göre, üzerinde yola çıkacağı zemini, boyaları, kullanacağı fırçaları, spatulaları, sürüş biçimlerini ve de resim icrasını her seferinde gözden geçirmesinin doğru olacağını düşünüyorum."

Aynı zamanda bir arşiv niteliği taşıyan serginin ismi, Haşim Nur Gürel'in 1983-1996 seneleri arasında görsellik üzerine yazmış olduğu yazılarını derleyip, 1996'da yayınlamış olduğu "Siğ Sularda Sanat ve Siyaset" kitabına bir referans mahiyetinde belirlenmiştir. Kendi ifadesiyle, görsel sanatların güncel alanlarını, farklı bakış açılarından gözlemleyerek genç sanatçı ve yeni

koleksiyoner adaylarına okunabilir bir dil ile ulaştırabilme çabası içerisinde yazmış olduğu bu kitapta, büyük tutkusu olan ve kırk yıla yakın bir süre bir balık adam olarak, kendi nefesiyle keşfetmiş ve çok iyi tanımış olduğu denizaltı dünyasının sığ sularını referans olarak almaktadır. Benzetmeler ve alegorik anlamda değindiği denizin sığ suları bir yandan da hepimizin iyi bildiği ve konumuz olan "SANAT ve SIYASET"te de bu iki alandaki yetersizlikleri, yanlışlıkları ve bozuklukları "SİĞ SULAR" benzetmesi ile açıklamakta ve merkeze almaktadır. Sığ sular benzetmesi karamsar ve olumsuzluklarla doludur ama bilinçli izleyiciler için olumlu yanları da vardır Gürel'e göre. Uzun vadede, der Gürel; "Derin Suların" istikrarlı ve dingin ortamının ülkemizin sanat ve siyaset alanının kaderi olması, genç kuşakların akıllarının karışmaması ve diğer ölçütlerinin doğru oluşabilmesi için zorunlu görünmektedir. Ve sözlerini şöyle tamamlar Gürel; "mücadele sürüyor; sığ sulardan derin sulara, sanattan siyasete, düzeysizlikten düzeyliliğe, bilinçsizlikten bilinçe bu gelişim adım adım, resim resim, yazı yazı, taş taş üstüne kona kona kazanılmak zorunda."

Sergi, Haşim Nur Gürel'i yukarıda bahsetmiş olduğumuz mücadele ile ilgili bir çok bakımdan bir öncü ve yol gösteren olarak kendi izlemiş olduğu yola dair bir iz sürmenin yanı sıra; zamanın ruhunu taşıyan ve ifşa eden belgeler, fotoğraflar, formasyonunu almış olduğu mimarlık, bu yoldaki kısa ama başarılı girişimler, yazmış olduğu kitaplar ve onlardan yola çıkarak gerçekleştirdiği büyük projeler, tutkunu olduğu deniz, deniz altı ve canlıları, ele aldığı makaleler, küratörlüğünü yapmış olduğu sergiler gibi farklı yönleriyle tanıtmayı amaçlıyor.

Sergi, 1 Kasım'da "Sanata Adanmış Bir Hayat" başlığında bir panel ile başlayacak. Haşim Nur Gürel'i farklı yönleriyle anmak ve anlatmak üzere onu yakinen tanıyan dostları Alp Orçun, Nilüfer Ergin, Gültekin Çizgen paylaşımlarda bulunacaklar. Seminer sonrasında, sergi açılış konuşması ise Müze kurucusu Turgut Can Elgiz ve Haşim Nur Bey'in Eczacıbaşı Sanal Müzesi ve İstanbul Modern kuruluşunda almış olduğu görevler kapsamında birlikte çalışmış olduğu Bülent Eczacıbaşı tarafından yapılacak.

Eserlerinde dikkati çeken özgün yaklaşım; konu, boyut, biçim, renk ve değişik malzeme kullanımına açık olmanın yanı sıra, izleyiciyi dert edinmekten ziyade adeta kendisiyle bir hesaplaşma içerisinde olmasından kaynaklanmaktadır. Gürel kendisini otoportreleri yoluyla ve etrafını çevreleyen doğayı, manzaraları, nesnelere ve çiçekleri yaşamdan ölüme, mevsimden mevsime, günün farklı saatlerinde büründükleri renk ve dokularla ve tüm evreleriyle güncel formatında belgeleme arayışı/ kaygısı taşır. Aslında bütün eserleri kendi günlüğünden bölümleri, kendi hayatından renkleri ve dokuları yansıtır: resmettiği çiçek de, peyzaj da, enteriör de onun hayatından kesitleri ortaya koyar ve kendi iç sorgulamalarına referans teşkil eder. Kimi zaman fovizm akımını andıran cesur renkleri oldukları gibi, kimi zamanda beyaz üzerine beyaz otoportreler gibi denemeleri ile çalışma boyutlarını renklerin ötesinde, adeta uzamda farklı bir boyuta taşımıştır.. Hiçbir malzemeyi sarf etmeden, kalan boyalara ekleme yapmadan yeni resimler üretir, boya paletini de eser olarak kurgular.

Gürel hayatı boyunca üstlenmiş olduğu tüm farklı görevlerde olduğu gibi, sanatında da yeniliğe açık, titiz bir tutumla, etap etap geliştirmiş olduğu kişisel tarzı ile sanat dünyasında önemli bir yer edinmiştir.

Otoportreleri adeta sanatçının iç dünyasının sessiz şahitleri olarak varlık bulmuş; kimi zaman huzurlu, kimi zaman yabancılaşmış, kimi zaman sessiz çığlıklarını duyduğumuz bu figürler hayatını sanata adanmış olan Gürel'in kendisiyle hesaplaşmalarının izini sürmüştür. "Neticede" der Gürel, "insanın tek konusu aslında kendisi, kendisinin dünyaya bakışı, onu algılayışı ve onunla başa çıkmaya çalışması."

1 Kasım 2023 – 12 Ocak 2024 tarihleri arasında Elgiz Müzesi'nde gösterimde olacak sergide sanatçının farklı koleksiyonlarda bulunan eserlerine de yer verilecektir.

HAŞİM NUR GÜREL (1948 – 2022)

1959-1967 yıllarında, "Tavanarası Ressamları"ndan Seta Hidiş'ten resim ve sanat tarihi dersleri aldı. 1966'da ilk kişisel resim sergisini gerçekleştirdi. 1972'de İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nden mezun oldu. Mimarlık mesleğinin tüm dallarında çalıştı. 1983'ten günümüze sürdürdüğü sanat eleştirisi ve sergi metni yazılarının bir bölümünü "Salyangoz Satıcılarının Seyir Defteri" (1992), "Portre" (1993), "Sığ Sularda Sanat ve Siyaset" (1996) ve "Muhayyel Müze" adlı kitaplarında topladı. İstanbul Modern'in kuruluşunda ve 2004-2008 döneminde çok sayıda serginin gerçekleştirilmesinde küratör olarak görev aldı. 1998 - 2010 yıllarında Eczacıbaşı Holding Sanat Danışmanı ve Eczacıbaşı Sanal Müze Yöneticisi görevlerini üstlendi. 1998-2015 yılları arasında Tüypap Artist Sanat Fuarı Danışma Kurulu Üyeliği yaptı. Ressam olarak, 40'tan fazla kişisel ve karma sergi gerçekleştirdi. 2010-2022 seneleri arasında Elgiz Müzesi 'ne Yönetim ve Danışma Kurulu Üyesi ve Küratör olarak katkıda bulundu. 'Teras Sergileri'nin başlatılmasında ve bu sergilerin sürekliliğinin sağlanmasında önemli bir rol oynayan Gürel, 2022 yılına kadar 'Teras Sergileri' seçici kurulunda görev aldı. Küratörlüğünü yaptığı sergilerden bazıları: 'Abdurrahman Öztoprak Anısına', 'Genç Koleksiyonerler', 'Plaza Çalışanı', 'Rahmi Aksungur: EU 48/6/N' (31 Ekim 2016 - 4 Şubat 2017) sergileri idi. Hayatı boyunca içinde yaşadığı coğrafyanın sınırlarını zorlayarak hayallerinin ve ideallerinin peşinden koşan Haşim Nur Gürel, 4 Ekim 2022 tarihinde arkasında yüzlerce eser, yüzlerce yazı ve zamanının ötesinde birçok proje bırakarak aramızdan ayrıldı.

BİLLUR TANSEL HAKKINDA

Billur Tansel Virginia, ABD'de Mary Washington Üniversitesi'nden Ekonomi/Felsefe bölümlerinden çift anadal ile mezun olmuş. Université de Paris 1 Panthéon-Sorbonne ve Dauphine Üniversitelerinin ortak MBAIP programını, Yeditepe Üniversitesi Görsel İletişim Tasarımı bölümünde Yüksek Lisansını "Study And Analysis of the Traditional Aesthetics in Plastic Arts As Opposed to the New Aesthetics in Digital Art" tezi ile tamamlamıştır. 2006- 2020 seneleri arasında Yeditepe Üniversitesi İletişim ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin farklı bölümlerinde öğretim görevlisi olarak sanat felsefesi ve sanat yönetimi alanlarında eğitim vermiştir. Casa Dell'arte ve 44A sanat galerileri direktörlüğü görevlerinde bulunmuştur. 2008 senesinden günümüze çeşitli kurumlarda bağımsız sergi küratörlüğü yapmış, çeşitli mecralarda ve sanat kitaplarında yazılar yazmıştır. 2011-2014 yıllarında Elgiz Çağdaş Sanat Müzesi, 2019-2020 seneleri arasında Doğançay Müzesi Direktörlüğü görevlerinde bulunmuştur. 2016 senesinde Açık Diyalog İstanbul'u kurmuştur. 2019 senesinden beri Akbank Sanat ile iş birliği içinde "Çağdaş Sanat ve Küratörlük" Programlarını yürütmektedir. Bu sene beşinci programa başlarken, programı başarıyla tamamlayan 60 mezun farklı ülkelerde kültür ve sanat kurumlarında profesyonel olarak çalışma hayatlarına başlamışlardır.

ELGİZ MÜZESİ HAKKINDA

Elgiz Müzesi, 2001 yılında Türkiye'nin ilk çağdaş sanat müzesi olarak koleksiyoner Sevda ve Can Elgiz tarafından kuruldu. Çağdaş veya güncel sanat üzerine devlet veya vakıf müzelerinin olmadığı dönemde, ülkenin eksikliğini gidermek ve çağdaş sanatın gelişmesini sağlamak misyonuyla hareket eden Proje4L, kar amacı gütmeyen, özel bir girişim olarak, uluslararası kimliği ile 2000 m² alanda halka açılmıştır. Kurulduğu günden itibaren sanatta mesenlik ilkesiyle çok sayıda genç sanatçı ve küratörü bir araya getiren kurum; Türk çağdaş sanatını uluslararası alanda görünür kılan önemli projelere imza attı. Dünyanın dört bir yanından küratörleri, müze direktörlerini, sanatçıları ve koleksiyonerleri buluşturan seminer ve etkinlikler organize etti. 2005'ten itibaren, Elgiz Müzesi kimliği ile çağdaş sanatı ve koleksiyonculuğunu ülkemizde yaygınlaştırmayı bir sorumluluk bildi. Özel bir koleksiyon müzesi olan Elgiz Müzesi dinamik ve avangard sergilere, eğitim ve sosyal programlara ev sahipliği yapmaya devam ederken daimi koleksiyon alanında ise Elgiz Koleksiyonu'nu ziyarete açtı. 2010 senesinde iki bin metrekarelik terasını; her yıl farklı bir tema ile genç ve deneyimli sanatçılara platform oluşturan açık hava heykel ve land art sergi alanına dönüştürdü. Elgiz Müzesi, 2013 senesinde "ARCO Madrid A International Collection" Ödülü, 2014 senesinde (ÇAĞSAV) Çağdaş Sanatlar Vakfı Onur Ödülü'ne layık görüldü. Global Private Museum Network'un kurucu üyesi ve Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) üyesidir.